

Twee heerlijke Belgische dikke pillen

RECENSIE

Door Jelle Reumer, bioloog en directeur Het Natuurhistorisch Rotterdam

Compendium van dieren als dragers van cultuur. Deel 1 Zoogdieren
Marcel de Cleene en Jean-Pierre de Keersmaeker
Mens & Cultuur Uitgevers
ISBN 9789077135310
Hardcover, 1200 pagina's, 95 euro

Fascinerend Leven. Markante figuren en ideeën uit de geschiedenis van de biologie
Linda Van Speybroek en Johan Braeckman (redactie)
Academia Press
ISBN 9789038220376
Hardcover, 613 pagina's, 40 euro

Onlangs zijn in Gent twee prachtige en ook dikke boeken van de persen gerold. Met een gewicht van 2 kilo en een omvang van meer dan duizend pagina's spant het *Compendium van dieren als dragers van cultuur* van Marcel De Cleene en Jean-Pierre de Keersmaeker de kroon. Het is het eerste deel van een serie van drie, en behandelt de zoogdieren. De twee delen over vogels en over de rest van het dierenrijk zijn nog in de maak; tegen de tijd dat het *Compendium*-project is afgerond weten we werkelijk alles wat er te weten valt over het dier in de westerse én niet-westerse cultuur. In dit eerste deel wordt van antilope tot zeehond nauwgezet uit de doeken gedaan welke betekenis elk zoogdier heeft in godsdienst en heraldiek, in volkslegendes en als symbool voor de uiteenlopendste reële of irreële zaken of verworvenheden. De mens heeft een dubbelhartige relatie met het dier, dat is niets nieuws. Soms worden dieren beschouwd als symbolen van rein- of kuisheid, op een ander moment zijn ze afschuwelijk en te bestrijden. Een zin (onder het lemma 'hond') als 'trouw, schranderheid en waakzaamheid maakte van de hond een symbool van trouwheid aan de wet' gaat in één adem met de constatering 'de hond copuleert zonder schroom in het openbaar en dat maakte hem tot metafoor van afstotend geslachtsverkeer'. De favoriete hondennaam Fido betekent 'ik ben trouw'. Maar dus ook een viespeuk. Voor een deel is onze omgang met dieren wreed en bloederig. Het boek, dat rijk is voorzien van foto's, verschaft gruwelijke beelden van schapenoffers, geslachte buffels op Sulawesi, en een stierenoffer in Koeweit, en dat alles in een feestelijk religieus kader. Arme dieren.

Ook de hermelijn komt ter sprake, een dier dat met de recente inhuldiging van koning Willem-Alexander even in de belangstelling stond vanwege het protest van de Partij voor de Dieren tegen de hermelijnen mantel die door de verze vorst werd gedragen. Nu weten we tenminste waarom dat hij dat deed: de hermelijn is dankzij zijn witte vacht een symbool voor zuiverheid, onschuld en kuisheid, en van rechtvaardigheid en gerechtigheid. Willen we niet allemaal juist deze eigenschappen in onze monarch aanwezig zien?

Een geheel ander boek is de zojuist verschenen bundel *Fascinerend Leven, markante figuren en ideeën uit de geschiedenis van de biologie*. Vlaamse en Nederlandse auteurs behandelt een groot aantal sleutelfiguren uit de historie van de biologie. Van Aristoteles tot Jane Goodall komen zij voorbij in 22 uiterst gedegen en leesbare hoofdstukken.

Een van die sleutelfiguren is Jan Ingenhousz, een Nederlander die fotosynthese heeft ontdekt door middel van een eindeloze serie buitengewoon slim opgezette experimenten met plantjes die onder alle mogelijke omstandigheden werden gekweekt. Het hoofdstuk 'Jan Ingenhousz: de ontdekker van de fotosynthese', van Geerd Magiels, vertelt alles over de geniale, in 1730 in Breda geboren zoon van de verlichting, die in kringen van Antoine De Lavoisier en Benjamin Franklin verkeerde en in Londen zijn experimenten deed. Misschien is hij daarom in ons land nogal vergeten: Ingenhousz moest in Leuven studeren omdat men in het calvinistische Leiden niet van katholieken hield, en was in 1778 naar Londen verhuisd. Uit het oog uit het hart?

Bert Theunissen, die over Gregor Mendel schrijft, komt niet met het bekende en grijsge draaide verhaal over de erwten, de vergeten publicatie en het herontdekte genie, maar vraagt zich af of de Augustijner monnik niet juist experimenteerde met als leidraad de gedachte dat God wel de geslachten, maar niet de soorten had geschapen. Soorten zouden wel degelijk kunnen veranderen. Wanneer duidelijk zou worden hoe binnen de geslachten soorten ontstaan, kon men dat aspect van de schepping begrijpen en kon een alternatief voor het opkomende (en goddeloze) evolutiedenken worden geformuleerd.

En verder: was Lamarck wel zo dom als mensen denken? Wie was August Weismann? Waarom is Haeckel controversieel? Kortom, voor wie deze zomer nog verlegen zit om een nuttige tijdsbesteding: neem *Fascinerend Leven* mee naar camping, strand of appartement en uw omgeving heeft dagenlang geen last van u.

Willem-Alexander droeg een mantel gemaakt van hermelijn, dankzij zijn witte vacht een symbool voor zuiverheid, onschuld en kuisheid, en van rechtvaardigheid en gerechtigheid.

Dertig jaar wadvogels kijken

Het Waddenatelier
Erik van Ommen
KNNV Uitgeverij
ISBN 9789050114509
Hardcover, 160 pagina's, 39,95 euro

Rosse grutto's in de branding, een scholekster die naar kokkels zoekt of kluten die hun veren schoonpoetsen: Erik van Ommen weet ze stuk voor stuk treffend vast te leggen met olieverf, sumi-inkt of in een schets met potlood. De schilder gaat graag het wad op waar hij mooie luchten en daarnaast veel vogels op het doek zet. In *Het Waddenatelier* vertelt hij op persoonlijke wijze over zijn leven en over de totstandkoming van de schilderijen in de afgelopen dertig jaar. Van Ommen neemt zijn lezers mee naar de mooiste plekken op de wadden om vogels te kijken en hun gedrag te observeren. Het boek staat niet alleen vol schitterende tekeningen, maar is ook prachtig opgemaakt, met veel details van schildersbenodigheden. Een heerlijk kijk- en bladerboek.

Vermakelijk boek over raadselen der natuur

Het raadsel van alles wat leeft en de stinksokken van Jos Grootjes uit Driel
Jan Paul Schutten
Gottmer Uitgeverij
ISBN 9789025753467
Hardcover, 160 pagina's, 19,95 euro

Het raadsel van alles wat leeft en de stinksokken van Jos Grootjes uit Driel is het nieuwste boek over evolutie. De geschiedenis van de aarde en het leven komt op luchtige wijze voorbij aan de hand van vragen als: hoe smaakt een bacterie? Waarom is het soms verstandig dood te gaan? Vooral kinderen stellen zulke vragen, schrijft auteur Jan Paul Schutten, doordat zij nog oprecht nieuwsgierig zijn. Het boek is dan ook in eerste plaats bedoeld voor kinderen, maar het is zeker ook geschikt voor nieuwsgierige volwassenen. De antwoorden zijn niet heel diepgaand en soms wat kort door de bocht, maar bovenal humoristisch. Voorbeeld is het pantoffeldiertje dat een juichend applaus verdient, of de opmerking dat heel veel zoogdieren wel eens balen van de hik. Geen lesboek dus, maar wel een inhoudelijk boek dat doet glimlachen. Vermakelijk voor wie nooit genoeg kan krijgen van biologie of zijn weggezakte basiskennis op wil halen.

Twaalf geboden voor welzijn landbouwhuisdieren

Improving farm animal welfare - Science and society working together: the Welfare Quality approach
Harry Blokhuis, Mara Miele, Isabelle Veissier & Bryan Jones
Wageningen Academic Publishers
ISBN 9789086862160
Paperback, 232 pagina's, 54 euro

Het definiëren van welzijn van landbouwhuisdieren als koeien, varkens en kippen is lastig en heeft ontgezeggen maatschappelijke componenten. *Improving farm animal welfare* probeert hier handvaten te bieden. Het boek is de weerslag van het in 2009 afgeronde Europese Welfare Quality-project, volgens de samenstellers het grootste internationale netwerk van wetenschappers en belanghebbenden dat ooit op dit gebied heeft bestaan. De uitgave oogt als een proefschrift en biedt overzichten van criteria voor dierwelzijn, protocollen om die te meten en strategieën voor verbetering. Er zijn twaalf welzijnsriteria, zoals thermisch comfort en positieve emotionele toestand; ze zijn toepasbaar voor alle soorten en situaties. De geboden hebben betrekking op goede voeding, goede huisvesting, goede gezondheid en passend gedrag. Nu inderdaad maar hopen dat de uitkomsten niet op de plank terecht komen en stof verzamelen.

Onmisbaar naslagwerk voor wormenfanaten

Aquatic Oligochaeta of The Netherlands and Belgium
Ton van Haaren & Jan Soors
KNNV Uitgeverij
ISBN 9789050113786
Hardcover, 302 pagina's, 195 euro

Wormtaxonomie is een onoverzichtelijk mijnenveld. Het is de vraag of KNNV Uitgeverij hier behulpzaam is door *Aquatic Oligochaeta of The Netherlands and Belgium* een naslagwerk over borstelwormen te noemen. Bij borstelwormen denken veel biologen - en Wikipedia - immers aan *Polychaeta*, zoals wadvogels, zagers en goudkammetjes. Maar die treft je in deze gids niet aan. De auteurs betogen al meteen in het boek dat zij de taxonomische term *Oligochaeta* uit hun eigen boektitel liever niet gebruiken. Ze behandelen negen wormenfamilies uit zoet- en brakwater met vertegenwoordigers als kiezelwierhappers, zandslurfjes en wortelwroeters. Nogal obscure wormsoorten, waarvan de gekweekte slingerworm *Tubifex tubifex* onder aquariumliefhebbers de bekendste zal zijn. Het Engelstalige boek biedt alle details, ecologische en taxonomische achtergrondinformatie en een gedegen determinatiesleutel om deze 137 wormsoorten beter te leren kennen en op naam te brengen. Het boek is onmisbaar voor aquatisch ecologen en waterkwaliteitsbeheerders en flink aan de prijs, maar gidst lezers wel veilig door een mijnenveld.

advertentie

SERVICES DNA Sequencing • Next Generation Sequencing • Gene to Protein • Genotyping • MicroSEQ-Microbial identification • Mycoplasma testing • Lab Products from ZYMO Research

FOR 100% DNA RESULTS

BASECLEAR

ACCREDITED SERVICE LABORATORY FOR RESEARCH, QUALITY ASSURANCE AND FORENSICS

FOR 100% DNA RESULTS
WWW.BASECLEAR.COM